

YTTRANDE

Datum
2025-11-07

Dnr
2025/3717

Stockholms tingsrätt, avdelning 1
STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 1

INKOM: 2025-11-07
MÅLNR: T 8735-25
AKTBIL: 54

Mål nr T 8735-25; Jonas Lerin./.staten genom Justitiekanslern angående skadestånd

Staten yttrar sig enligt följande.

Inledning

- 1 Som Jonas Lerin påpekar i sitt senaste yttrande har i svaromålet angetts att staten inte ifrågasätter det *faktiska* händelseförloppet i förvaltningsmålet såsom beskrivs i stämningsansökan, eller innehållet i de bilagor som bifogats ansökan.¹ Det finns dock anledning att förtydliga att det inte är samma sak som att staten också godtar de slutsatser Jonas Lerin tycks dra av det ingivna underlaget, exempelvis i fråga om målets komplexitet, behovet av ett juridiskt ombud eller att ombudets processföring var nödvändig för att Jonas Lerin skulle kunna ta tillvarata sin rätt i förvaltningsmålet.

Angående den rättsliga grunden för skadeståndsanspråket

- 2 Som redogjorts för i svaromålet är statens inställning att det är Jonas Lerins avsaknad av möjlighet till ersättning *i någon form* som utgör utgångspunkten för om skadestånd kan utgå med stöd av 3 kap. 4 § skadeståndslagen. Det är först om det konstateras att han saknar en sådan möjlighet som bestämmelsen blir tillämplig.²
- 3 Genom att staten i svaromålet har klargjort sin inställning i den frågan har det därmed konstaterats att han saknar möjlighet till att få ersättning för sitt anspråk i någon annan form än genom en tillämpning av 3 kap. 4 § skadeståndslagen. Enligt staten utgör detta den relevanta tidpunkten för prövningen av om det föreligger en överträdelse, dvs. ett skadefall. Med statens synsätt är alltså 3 kap. 4 § skadeståndslagen tillämplig i sin nuvarande lydelse, vilket kan innefatta en rätt till grundlagsskadestånd vid överträdelser av fri- och rättigheterna i 2 kap. regeringsformen.
- 4 Jonas Lerins synsätt om den relevanta tidpunkten innebär å andra sidan att en överträdelse ska anses ha inträffat redan genom avsaknaden av en möjlighet för honom att få ersättning för sina rättegångskostnader inom

¹ Se p. 9 i svaromålet.

² Se p. 13–16 i svaromålet.

ramen för förvaltningsmålet. Ett sådant synsätt får anses innebära att den påstådda överträdelsen inträffade senast när förvaltningsmålet avslutades, dvs. genom att kammarrättens dom vann laga kraft i juli 2020. Av förarbetena till ändringen i 3 kap. 4 § skadeståndslagen om införandet av en lagreglerad rätt till grundlagsskadestånd framgår att ändringen inte omfattar skadefall som inträffat före ikraftträdandet, dvs. före den 1 augusti 2022.³ Med Jonas Lerins synsätt angående när överträdelsen inträffade kan alltså något grundlagsskadestånd inte utgå med stöd av 3 kap. 4 § skadeståndslagen.

- 5 Det är enligt staten en annan sak att, som Jonas Lerin nu verkar göra gällande, hävda att grundlagsskadestånd ska utgå enligt de principer som utvecklats i praxis.⁴ Statens uppfattning är att det inte står klart att det på praxisgrund, i tiden före den aktuella lagändringen, har etablerats en generell rätt till skadestånd för överträdelser av fri- och rättigheterna i 2 kap. regeringsformen. En sådan rätt har, som Jonas Lerin riktigt påpekar, slagits fast av Högsta domstolen i förhållande till bestämmelsen i 2 kap. 7 § regeringsformen om medborgarskap.⁵ Avgörandet är skrivet i förhållande till en specifik rättighet som tillmäts särskild betydelse och kan inte läsas som att Högsta domstolen etablerat någon generell rätt till skadestånd vid överträdelser av rättigheterna i 2 kap. regeringsformen eller för den delen specifikt rörande rätten i 2 kap. 11 § andra stycket.
- 6 Den faktiska betydelsen av att parterna är oeniga om förutsättningarna att utge grundlagsskadestånd om skadefallet skulle anses ha inträffat före ikraftträdandet av 3 kap. 4 § skadeståndslagen i sin nuvarande lydelse torde dock i detta fall vara begränsad. Jonas Lerin har nämligen godtagit att 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen har utformats efter mönster av artikel 6.1 Europakonventionen och att bestämmelserna, såvitt nu är av intresse, har samma innebörd.⁶ Som staten utvecklat i svaromålet bör därmed vägledning för bedömningen av om det har skett en överträdelse hämtas från Europadomstolens praxis, oaktat vilket rättighetskomplex som prövningen görs mot.⁷
- 7 Som staten anfört i svaromålet har artikel 6.1 dessutom en bredare räckvidd i detta fall, genom att den omfattar både rätten till domstolsprövning (access to court) och rätten till likställdhet i processen (equality of arms), medan 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen endast omfattar den senare principen.⁸ Jonas Lerin har förvisso fortfarande inte klargjort vilken del av rätten till en rättvis rättegång som han menar ska ha överträtts. Oavsett vilken del som aktualiseras kan dock Jonas Lerin få sin

³ Se prop. 2021/22:229 s. 60.

⁴ Se p. 2.1.5 i yttrandet den 22 september 2025, aktbil. 48.

⁵ Se ”Medborgarskapet I” NJA 2014 s. 323. Se även ”Medborgarskapet II” NJA 2018 s. 103.

⁶ Se p. 2.1.4 i yttrandet den 22 september 2025, aktbil. 48.

⁷ Se p. 35 i svaromålet.

⁸ Se p. 35 i svaromålet samt prop. 2009/10:80 s. 159 f. och SOU 2008:125 s. 425 f.

skadeståndstalan prövad fullt ut genom en tillämpning av regleringen om konventionsskadestånd, dvs. genom en tillämpning av 3 kap. 4 § skadeståndslagen i sin tidigare lydelse.⁹

- 8 Statens menar mot den bakgrunden att det i detta fall inte finns vare sig något rättsligt eller annat behov av att pröva hans anspråk som en talan om grundslagskadestånd. För det fall Jonas Lerins synsätt om tidpunkten för överträdelsen godtas av tingsrätten, bör hans anspråk således prövas uteslutande som en talan om konventionsskadestånd.

Något ytterligare om prövningen av frågan om en eventuell överträdelse av rätten till en rättvis rättegång

- 9 Statens uppfattning är alltså att det främst är Europadomstolens praxis som är av relevans för bedömningen av om Jonas Lerins rätt till en rättvis rättegång har överträtts, och detta oaktat om prövningen görs mot artikel 6.1 Europakonventionen eller 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen. Staten har i svaromålet närmare redogjort för sin syn på hur en sådan prövning ska göras och varför staten anser att det inte har skett någon överträdelse i Jonas Lerins fall.¹⁰ Staten hänvisar till vad som tidigare anförts och vill därutöver tillägga följande.
- 10 Det bör inledningsvis framhållas att Jonas Lerins inställning att förvaltningsmålet betydelse i sig skulle innebära att hans rätt till en rättvis rättegång har överträtts saknar stöd i Europadomstolens praxis. Av de relevanta avgörandena framgår i stället att frågan om det har skett en överträdelse måste göras utifrån en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Som framgår av svaromålet ifrågasätter inte staten att förvaltningsmålet har rört en fråga av stor betydelse för Jonas Lerin, eller för den delen att omständigheten bör tillmätas betydelse vid prövningen av om hans rätt till en rättvis rättegång har överträtts. I sammanhanget bör dock framhållas att Transportstyrelsens beslut att återkalla Jonas Lerins taxiförarlegitimation gjordes för att skydda andra enskilda intressen, nämligen säkerheten för passagerare och andra trafikanter.¹¹ Bakgrunden till beslutet var som bekant att Jonas Lerin inom loppet av drygt ett år drabbats av flera krampanfall. Det kan härvid noteras att bedömningen att Jonas Lerins tillstånd i och för sig utgjorde en trafiksäkerhetsrisk – oaktat orsaken till kramperna – delades av såväl förvaltningsrätten som kammarrätten, även om kammarrätten bedömde att den risken var obetydlig.¹²

⁹ Se SFS 2018:23.

¹⁰ Se p. 35–66 i svaromålet.

¹¹ Se 3 kap. 3 § och 4 kap. 6 § taxitrafiklagen (2012:211). Jfr även *Stankiewicz mot Polen*, no. 46917/99, dom den 6 april 2006, där den talan som initierats av staten syftade till att återbörda pengar till staten och *Dragan Kovačević mot Kroatien*, no. 49281/15, dom den 12 maj 2022, som handlade om att frånta klaganden dennes rättskapacitet.

¹² Se förvaltningsrättens dom, aktno. 26, s. 5, och kammarrättens dom, aktno. 32, s. 5.

- 11 Som utvecklats i svaromålet är statens uppfattning vidare att förvaltningsmålet inte har varit av någon mer komplicerad beskaffenhet, vare sig sett till de rättsliga frågorna, målets omfattning eller till den processföring som har krävts. Däremot har den medicinska utredningen gett utrymme för olika slutsatser om den bakomliggande orsaken till Jonas Lerins tillstånd. Det innebär dock inte att det krävts biträde av ett juridiskt skolad ombud. Staten anser, till skillnad från Jonas Lerin, inte heller att omständigheten att prövningen av hans trafikduglighet gjordes mot olika bestämmelser i Transportstyrelsens föreskrifter¹³ i någon nämnvärd grad har påverkat målets komplexitet. Det ändrade inte heller den sak som var föremål för prövning. Den övergripande frågan i förvaltningsmålet handlade nämligen hela tiden om huruvida de krampanfall som han drabbats av innebar att det förelåg en trafiksäkerhetsrisk, oavsett vad som orsakat kramperna.¹⁴
- 12 Staten vidhåller i det avseendet att vad ombudet fört fram och det medicinska underlag som denne gav in hade kunnat föras fram, respektive ges in av Jonas Lerin själv. Det har inte framkommit uppgifter om Jonas Lerins personliga förhållanden som talar emot att han kunnat föra sin egen talan. Tvärtom ger utredningen stöd för att han varit mycket väl insatt i sin sjukdomsbild, att han haft god förmåga att beskriva denna liksom en god kontakt med de läkare som utfärdade flera av de intyg som gavs in i förvaltningsmålet.¹⁵
- 13 Därutöver ifrågasätter staten att de underlag som ombudet gav in i förvaltningsmålet i realiteten bidrog med så mycket nytt i processen, eller att processföringen var nödvändig för att Jonas Lerin skulle kunna ta tillvara sin rätt i förvaltningsmålet. Av de intyg som Jonas Lerin själv gav in till Transportstyrelsen och förvaltningsrätten innan han anlitade ombudet fanns nämligen exempelvis redan uppgifter om att han i samband med krampen 2016 blev okontaktbar först efter att han fått medicin av ambulanspersonalen, att han tog tillskott av kalcium i samband med kramperna 2017, att normala kalciumnivåer flera timmar efter ett kramp-tillfälle därmed inte utesluter att nivåerna kan ha varit låga under kramperna, att hans läkare hade höjt dosen på hans kalciummedicinering för att undvika liknande symtom framöver, att hans kalciumbalans nu är under kontroll och att han inte haft några kramper sedan 2017.¹⁶ Därtill kan konstateras att Jonas Lerins inställning till vad krampanfallen berodde på var densamma genom hela förvaltningsmålet. Inte heller i det avseendet har ombudets processföring varit nödvändig.

¹³ Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (TSFS 2010:125).

¹⁴ Se t.ex. Transportstyrelsens yttrande den 20 maj 2019, aktnil. 13, Samråd om medicinskt förhållande daterat den 20 maj 2019, aktnil. 14 och Yttrande av rådgivande läkare, aktnil. 20.

¹⁵ Se t.ex. aktnil. 5–7.

¹⁶ Se t.ex. aktnil. 5, 6 och 10–12.

- 14 Det ifrågasätts visserligen inte att domstolarna i sina bedömningar beaktade det fullständiga underlaget i målet, inklusive den ytterligare utredning som åberopades där av ombudet. Som beskrivits ovan har dock det tillförda inte bidragit till några nya sakuppgifter i förhållande till den utredning som redan fanns i målet, och som domstolarna haft att beakta vid sin respektive bedömning. Att ombudet tillfört målet ytterligare underlag eller att denne kunnat utföra talan på ett rättsligt mer stringent sätt än vad som kan förväntas av en privatperson är inte detsamma som att ombudets bidrag varit nödvändigt för att Jonas Lerin ska kunna ta tillvara sin rätt i förvaltningsmålet.
- 15 Staten har vidare inte påstått att bevisbördans placering har någon självständig betydelse för bedömningen av huruvida det skett en överträdelse av Jonas Lerins rätt till en rättvis rättegång.¹⁷ Att bevisbördan ålegat Transportstyrelsen och inte Jonas Lerin är dock en av flera faktorer som bör vägas in vid den helhetsbedömning som ska göras.
- 16 Vid en sådan helhetsbedömning har det i Jonas Lerins fall inte varit fråga om en ömmande och/eller särpräglad situation där avsaknaden av en möjlighet till ersättning för rättegångskostnaderna kan anses ha urholkat kärnan i hans rätt till en rättvis rättegång. Någon rätt till skadestånd föreligger alltså inte.

På Justitiekanslerns vägnar

¹⁷ Se p. 2.2.6 i yttrandet den 22 september 2025, aktbil. 48.